

„W wychowaniu chodzi o to, ażeby człowiek stawał się coraz bardziej człowiekiem – o to, ażeby bardziej był, a nie tylko więcej miał, aby więc poprzez wszystko, co ma, co posiada, umiał bardziej i pełniej być człowiekiem, to znaczy ażeby również umiał bardziej być nie tylko z drugim, ale i dla drugich”

JAN PAWEŁ II

(przemówienie w UNESCO – 2.06.1980 r.)

Program Wychowawczo - Profilaktyczny Szkoły Podstawowej nr 15 im. Szarych Szeregów w Kaliszu

*Uchwalony przez Radę Rodziców w porozumieniu z Radą Pedagogiczną SP
nr 15 w Kaliszu*

Opinia Rady Pedagogicznej z dnia 14.09.2021r.

Wstęp

Zdaniem prof. Zbigniewa B. Gasia: „pomimo, że wychowanie i profilaktyka są procesami odrębnymi, różniącymi się celem działań, to obydwie są ze sobą ściśle powiązane i posiadają pewien wspólny obszar.

Cel wychowania - wszechstronnie dojrzały człowiek

Cel profilaktyki - wspomaganie wychowania i kompensowanie jego niedostatków

Można powiedzieć, że wychowanie pełni rolę nadrzędną nadającą sens działaniom profilaktycznym. Poprzez swoje działanie zapobiegawcze i korekcyjne, działania profilaktyczne tworzą warunki do sprawnej realizacji procesu wychowawczego”.

Profilaktyka winna wspomagać proces wychowania, a wychowanie tworzy integralną całość z wiedzą i kreowaniem umiejętności, poprzez które formuje się osobowość młodego człowieka. Nie wolno ich rozdzielać, gdyż wychowanie musi posilkować się wiedzą, w której zapisane jest doświadczenie.

Program Wychowawczo - Profilaktyczny szkoły dostosowany jest do potrzeb rozwojowych uczniów oraz potrzeb naszego środowiska lokalnego i obejmuje wszystkie treści i działania o charakterze wychowawczym i profilaktycznym.

Chcemy, aby nasza szkoła była bezpieczna, panował w niej klimat sprzyjający pracy uczniów i nauczycieli. Dążymy do tego, aby nasi uczniowie byli kulturalni, odpowiedzialni, komunikatywni, kreatywni i empatyczni, aby panowało poczucie przynależności do grupy (klasy, szkoły), którą łączą więzi koleżeństwa i przyjaźni.

Program przeznaczony jest do realizacji przez wychowawców klas podczas godzin z wychowawcą we współpracy z nauczycielami wszystkich przedmiotów, pedagogiem, psychologiem, pielęgniarką szkolną i pozostałymi pracownikami szkoły, w zależności od stanu zasobów, potrzeb klasy oraz przy współpracy z rodzicami i środowiskiem lokalnym

Pierwszymi wychowawcami swoich dzieci są rodzice. Nauczyciele wspomagają ich wszechstronny i harmonijny rozwój, a uczeń akceptuje siebie i jest otwarty na potrzeby drugiego człowieka, żyje nie tylko z drugim, ale i dla drugih.

Opracowany Program Wychowawczo-Profilaktyczny jest zbiorem działań, które mają za zadanie wspomagać i kształtować prawidłowy rozwój dzieci i młodzieży w wieku szkolnym. Ich celem jest zapobieganie pojawieniu się i rozwojowi danego niekorzystnego zjawiska w konkretnej sytuacji i grupie społecznej, jak też promowanie alternatywnych, pozytywnych zjawisk, form spędzania czasu w stosunku do tych, które usiłuje się wyeliminować.

I. Założenia teoretyczne wraz z podstawą prawną

1. Podstawa prawna :

- *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r. nr 78, poz. 483 ze zm.).*
- *Konwencja o Prawach Dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z 20 listopada 1989 r. (Dz.U. z 1991 r. nr 120, poz. 526).*
- *Ustawa z 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (tekst jedn.: Dz.U. z 2019 r. poz. 2215 ze zm.).*
- *Ustawa z 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn.: Dz.U. z 2020 r. poz. 1327 ze zm.).*
- *Ustawa z 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (tekst jedn.: Dz.U. z 2021 r. poz. 1082).*
- *Ustawa z 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r. poz. 487 ze zm.).*
- *Ustawa z 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jedn.: Dz.U. z 2019 r. poz. 852 ze zm.).*
- *Ustawa z 9 listopada 1995r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (tekst jedn.: Dz.U. z 2018 r. poz. 1446 ze zm.).*

- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz.U. z 2020 r. poz. 1449).*
- *Podstawowe kierunki realizacji polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2021/2022.*
- *„Wytyczne MEiN, MZ i GIS dla szkół podstawowych i ponadpodstawowych – tryb pełny stacjonarny” - zbiór zaleceń uwzględniający sytuację epidemiologiczną, w tym dotyczących pomocy psychologicznej w sytuacji kryzysowej wywołanej pandemią COVID-19.*
- *Statut Szkoły Podstawowej nr 15 im. Szarych Szeregów w Kaliszu.*

Ponadto wykorzystano:

- 1) *Raport oparty na wynikach badań wśród uczniów, rodziców, nauczycieli, przeprowadzony na zakończenie roku szkolnego 2020/2021 pt. „ Zdalne nauczanie – moje odczucia i opinie oraz oczekiwania po powrocie do nauki stacjonarnej.”*
- 2) *Wyniki diagnozy czynników ryzyka i czynników chroniących przeprowadzonej wśród uczniów we wrześniu 2021r.*

2. Założenia teoretyczne:

Do realizacji programu wychowawczo - profilaktycznego szkoły zostaną wykorzystane **strategie wychowawcze i profilaktyczne oraz teorie wyjaśniające przyczynę problemu:**

➤ **strategie wychowawcze:**

Ważną funkcję w podmiotowym sposobie wychowania pełnią strategie wychowawcze. Marian Nowak wyróżnia tu: strategię **dysonansu**, **strategię świadectwa** i **strategię stymulacji**.

- **Strategia dysonansu** polega na stworzeniu sytuacji służącej temu, by uczeń uświadomił sobie istnienie w jego własnym systemie wartości wewnętrznej niezgodności, z której dotąd nie zdawał sobie sprawy. Należy umożliwić wychowankowi konfrontację ze sposobem myślenia i wartościowania (jednostki lub grupy osób) pozostającym w sprzeczności z jego własnym. Następstwem tego procesu może być zmiana postawy wychowanka spowodowana dążeniem do redukcji rozdzwielu w systemie wartości.
- **U podstaw strategii świadectwa znajduje się identyfikacja z wartościami** osoby znaczącej, która jest ich nośnikiem. Dzięki tej strategii wychowawca jako osoba znacząca pomaga wychowankowi w rozwoju aksjologicznym przez ukazywanie życia zgodnego z deklarowanymi wartościami.
- **Strategia stymulacji** sprowadza się do zindywidualizowania i ukonkretnienia wartości, na które wychowanek jest już wrażliwy. Zadaniem wychowawcy jest wspomaganie wychowanka w urzeczywistnianiu własnej, lecz właściwej, hierarchii wartości przez ukazywanie kierunków postępowania, towarzyszeniu mu w tym „aksjologicznym trudzie”, animowanie do podejmowania wzmożonego wysiłku.

Strategie profilaktyczne:

➤ Strategie wiodące:

- ❖ kształtowanie umiejętności życiowych,
- ❖ rozwój umiejętności wychowawczych,
- ❖ edukacja normatywna,
- ❖ budowanie więzi ze szkołą,
- ❖ wsparcie mentorów

➤ strategie uzupełniające:

- ❖ przekaz wiedzy,
- ❖ alternatyw,
- ❖ edukacja rówieśnicza,
- ❖ trening umiejętności odmawiania

Teorie wyjaśniające przyczynę problemu:

- ❖ teoria społecznego uczenia się;
- ❖ koncepcja substancji "torujących drogę";
- ❖ koncepcja poprawy reputacji (A. Carroll);
- ❖ koncepcja wzmacniania odporności (A. Fuller);
- ❖ teoria zachowań problemowych (Jesser & Jesser);
- ❖ teoria uzasadnionego działania (Ajzen i Fishbein)

3. Charakterystyka środowiska wychowawczo-profilaktycznego

Szkoła Podstawowa nr 15 w Kaliszu wchodzi w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 1 w Kaliszu. Organem prowadzącym Szkołę jest Miasto Kalisz. Budynek szkoły jest umiejscowiony (w Piwonicach) w Kaliszu przy ulicy Wykopaliskowej 45.

Lokalizacja szkoły – wśród zieleni, z dala od hałasu i ruchu samochodowego wpływa pozytywnie na proces pracy dydaktyczno-wychowawczej i opiekuńczej. Obok budynku szkoły znajduje się nowe boisko sportowe, z którego korzystają nasi uczniowie, przedszkolacy oraz mieszkańcy środowiska.

Szkoła dysponuje salą gimnastyczną z pełnym wyposażeniem, dzięki czemu uczniowie mogą rozwijać się sportowo. Jest to jednocześnie miejsce, gdzie odbywają się zajęcia dodatkowe dla uczniów oraz zajęcia sportowe dla mieszkańców Piwonic oraz społeczności lokalnej. Za salą gimnastyczną znajduje się plac zabaw dla dzieci.

Na parterze budynku szkoły znajdują się 3 sale lekcyjne, biblioteka, łazienka dla chłopców i personelu, gabinet księgowej, pokój nauczycielski, sekretariat i gabinet dyrektora. W korytarzu na parterze jest szatnia dla uczniów klas IV-VIII z osobistymi szafkami na odzież i przybory.

Na piętrze mieści się 5 klasopracowni przedmiotowych (w tym jedna informatyczna), łazienka dla dziewcząt. W piwnicy znajduje się szatnia, świetlica z zapleczem kuchennym, pokój pedagoga i higienistki, magazyn oraz kotłownia.

W każdej klasie znajduje się laptop z dostępem do Internetu i rzutnik multimedialny, posiadamy dwie tablice interaktywne. Sala informatyczna wyposażona jest w nowoczesny sprzęt komputerowy.

Uczniowie mają możliwość korzystania z dobrze wyposażonej biblioteki szkolnej z czterema stanowiskami komputerowymi, świetlicy szkolnej czynnej w czasie dostosowanym do potrzeb uczniów, oraz dożywiania- codziennych obiadów.

Nauczyciele zapewniają wysoki poziom pracy dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz wykonywanych zadań organizacyjnych. Rozwój zawodowy

nauczycieli związany jest z jakościowym rozwojem szkoły oraz indywidualnymi potrzebami. Nauczyciele uczestniczą w różnorodnych formach doskonalenia zawodowego i zdobywają kolejne stopnie awansu zawodowego. Realizują różne projekty, programy edukacyjne

W szkole oprócz nauczycieli zatrudnieni są także: pedagog szkolny i pielęgniarka, natomiast z uwagi na zwiększone potrzeby uczniów i rodziców, dyżury odbywają specjaliści z Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Kaliszu: logopeda oraz psycholog. Największą grupę stanowią nauczyciele dyplomowani i mianowani. Połowa nauczycieli posiada ukończone dwa lub trzy kierunki studiów, co pozwala na zatrudnianie ich w ramach zastępstw. Nauczyciele systematycznie zdobywają kolejne stopnie awansu zawodowego, doskonalą swoją wiedzę i umiejętności poprzez aktywne uczestnictwo w formach wewnętrznych (WDN, konferencje, posiedzenia rady pedagogicznej, spotkania zespołów, warsztaty, spotkania z rodzicami) oraz w formach zewnętrznych (studia podyplomowe, kursy doskonalące, konferencje, spotkania metodyczne, warsztaty a także formy szkoleń on line).

Szkoła stara się dawać swoim uczniom możliwość wszechstronnego rozwoju. W tym celu poszukuje nietuzinkowych rozwiązań, biorąc udział w innowacjach, projektach, programach, zdobywając certyfikaty. Uczniowie naszej szkoły chętnie biorą udział w konkursach przedmiotowych i artystycznych oraz zawodach sportowych zarówno szkolnych, jak i pozaszkolnych.

II. Diagnoza potrzeb, w tym analiza zasobów szkoły/oraz występujących problemów - analiza dotychczasowych działań wychowawczych i profilaktycznych szkoły

W czerwcu 2021 roku przeprowadzono badania ankietowe wśród rodziców, uczniów i nauczycieli. Celem badań było uzyskanie informacji zwrotnej na tematy: gotowości szkoły do kontynuowania nauczania zdalnego; wpływu izolacji w okresie nauczania zdalnego na funkcjonowanie emocjonalno – społeczne nauczycieli, uczniów i rodziców; wartości fundamentalne dla rozwoju szkoły w okresie po pandemii.

Wyniki badań miały także istotne znaczenie dla ewaluacji Programu Wychowawczo-Profilaktycznego naszej szkoły.

Jak wynika z przeprowadzonych badań, zarówno nauczyciele jak i uczniowie swoje przygotowanie do nauki zdalnej ocenia dobrze i wysoko. Powodem jest dobra znajomość obsługi platformy Microsoft 365 przez nich oraz posługiwanie się TIK. Nauczyciele w swojej pracy często wykorzystują TIK, dlatego tak wysoko ocenili swoje przygotowanie do zdalnej nauki.

Większość rodziców uznało przygotowanie swoich dzieci do nauki zdalnej jako średnie. Różnica w ocenie przygotowania może wynikać ze sposobu spojrzenia uczniów i rodziców na nauczanie zdalne. Uczniowie oceniają je przez pryzmat własnej biegłości technologicznej; czują się i raczej w większości są biegli w posługiwaniu się technologią informacyjno-komunikacyjną. Rodzice edukację zdalną postrzegają jako proces nabywania przez ich dzieci wiadomości i umiejętności, ich korygowania, sprawdzania i oceniania przez nauczycieli.

W okresie zdalnego nauczania wszystkie grupy respondentów przeżywały podobne emocje: zmęczenie, wyczerpanie emocjonalne, frustrację, opór, niechęć, stres, niepokój, samotność, tęsknotę za bezpośrednim kontaktem z innymi ludźmi, znudzenie. Za główne przyczyny takiego stanu ankietowani wskazali: przedłużanie okresu zdalnej edukacji, niejasna jej przyszłość, izolacja wynikająca z pandemii, nadmiar obowiązków związanych ze zdalnym nauczaniem.

Nauczyciele dostrzegli również brak wpływu na swoich uczniów, jako przyczynę wskazywali brak włączonych kamerek i monitorowania działań uczniów. Rodzice zwrócili uwagę na potrzebę ukrywania się ich dzieci w sieci.

Uczniowie najbardziej odczuwają brak bezpośrednich kontaktów z rówieśnikami – formy kontaktu cyfrowego nie zaspokajają w pełni ich potrzeb społeczno- emocjonalnych.

Wszystkie grupy respondentów uznają edukację zdalną za bardziej obciążającą i angażującą niż w przypadku nauki stacjonarnej. Obciążenie nowymi i nadmiernymi zadaniami było dla nich m.in. źródłem stresu, niepokoju i zmęczenia. Nauczyciele także dostrzegli mankamenty procesu edukacyjnego: brak umiejętności samodzielnego uczenia się przez uczniów, czasochłonne i pracochłonne przygotowanie się do lekcji. Jako trudne doświadczenie odnoszące się do własnej pracy zawodowej, nauczyciele uznali ocenianie postępów i wytworów pracy uczniów w warunkach online.

Rodzice również dostrzegli niedoskonałości procesu edukacyjnego prowadzonego przez w warunkach online: problemy dzieci z koncentracją uwagi, nuda na zajęciach oraz nadmiar informacji, materiałów, obszerność prac domowych.

Wszystkie grupy respondentów za walor edukacji zdalnej uznały posiadanie i doskonalenie kompetencji cyfrowych, wykorzystywanych do nauczania, uczenia się i wzajemnego kontaktowania.

Nauczyciele zwrócili uwagę na zainteresowanie rodziców postępami w nauce ich dzieci oraz prowadzonymi przez nich zajęciami. Zainteresowanie rodziców dostrzegli również sami uczniowie. Rodzice i nauczyciele wskazali również na większą pomoc nauczycieli w rozwiązywaniu indywidualnych problemów ich dzieci. Rodzice byli także bardziej zorientowani, czego i w jaki sposób uczą się ich dzieci.

Łatwość kontaktu, bogactwo zasobów Sieci, różnorodność narzędzi cyfrowych, większe zainteresowanie rodziców i części nauczycieli postępami i problemami dzieci – to główne walory edukacji zdalnej wskazywane przez respondentów. Mimo to, aż 41% rodziców nie dostrzega żadnych pozytywów nauczania zdalnego.

Wszystkie grupy respondentów w większości uznało, że relacje między uczniami pozostały bez zmian, a nawet są bardzo dobre, dobre lub poprawne.

Większość nauczycieli odczuwa potrzebę zmiany swojego warsztatu pracy poprzez doskonalenie w takich obszarach jak: budowanie relacji z uczniami, wzmacnianie motywacji, rozwoju osobistego; braku koncentracji na procesie edukacyjnym w kontekście deficytu własnych umiejętności metodycznych, na który przede wszystkim zwracają uwagę rodzice i uczniowie, konkretyzując swoje oczekiwania: lekcje powinny być ciekawsze, nauczyciel powinien przekazywać uczniom wyczerpującą informację zwrotną, organizować pracę w grupach oraz nie obciążać uczniów nadmierną ilością prac domowych i materiałów.

Szkoła, z okresu sprzed pandemii to szkoła bezpośrednich kontaktów wszystkich grup respondentów; kojarzona jest z normalizacją dnia, jego ustalonym rytmem, szkolnymi rytuałami.

W sytuacji kolejnego lockdownu, na podstawie wyżej opisanych wniosków, wynikających z przeprowadzonych badań należy zwrócić uwagę na:

- wypracowanie alternatywnych form sprawdzania i oceniania postępów uczniów, m.in. uwzględniających wykorzystanie możliwości technologii informacyjno- komunikacyjnej w tym zakresie. Dostosowywanie materiałów dydaktycznych i zajęć do potrzeb uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, jak również doskonalenie umiejętności zarządzania stresem, wypaleniem, zmęczeniem, organizacją własnego czasu;
- podjęcie działań mających na celu przeciwdziałanie fizycznym i psychicznym następstwom zdalnego nauczania wśród uczniów/nauczycieli/ rodziców po okresie edukacji zdalnej. Indywidualne podejście do ucznia, poczucie bezpieczeństwa pomoc pedagoga szkolnego;
- podjęcie działań mających na celu budowanie szkolnej wspólnoty opartej na dobrych relacjach nauczycieli, rodziców i uczniów;
- wykorzystanie nowoczesnych narzędzi technologicznych jako sposobu na pobudzanie aktywności i zaangażowania uczniów (wzmoczona aktywność uczniów, chęć podejmowania pracy w czasie lekcji, przejawiająca się w szybkim wykonywaniu poleceń, udzielaniu odpowiedzi, tworzeniu zadań);

- zachęcić uczniów i rodziców do wykorzystania zaproponowanych przez Ministra Edukacji i Nauki zajęć wspomagających, prowadzonych przez nauczycieli poszczególnych przedmiotów, w celu uzupełnienia braków związanych ze zdalnym nauczaniem.

W czerwcu 2021 r., po powrocie uczniów ze zdalnego nauczania, wychowawcy wszystkich klas dokonali dodatkowo diagnozy pod kątem problemów zaobserwowanych w klasie, stanie psychofizycznym uczniów i potrzebie oraz zakresie współdziałania w pedagogiem/psychologiem/specjalistami zatrudnionymi w szkole lub poradnią psychologiczno-pedagogiczną. Wychowawcy zwrócili między innymi uwagę na rodzaj występujących problemów po powrocie do nauki stacjonarnej, dokonali oceny aktywności uczniów na zajęciach oraz dokonali oceny relacji rówieśniczych w klasie po powrocie do szkoły.

Jak się okazało jednym z najczęściej zgłaszanych przez wychowawców

i nauczycieli był problem z ubiorem uczniów, niezgodnym z zapisem w Regulaminie Uczniowskim oraz Statucie Szkoły. Często były to bardzo krótkie spodniczki lub spodenki, bluzki odkrywające brzuch lub ramiona. Uczennice nagminnie przychodziły na zajęcia w makijażu, z ufarbowanymi włosami. Pojawiły się zachowania buntownicze które odzwierciedlały się w wizerunku ucznia.

Nauczyciele zaobserwowali u uczniów niechęć do nauki oraz chodzenia do szkoły w ostatnich tygodniach przed wakacjami. W klasach starszych pojawił się strach przed sprawdzianami i otrzymaniem oceny gorszej niż podczas zdalnego nauczania. Uczniom towarzyszył także lęk przed izolacją, brakiem akceptacji ze strony rówieśników, utracenie wspólnych tematów, brak wiary we własne możliwości.

Po powrocie do stacjonarnego nauczania pojawiły się także poważniejsze problemy uczniów związane ze stanami depresyjnymi, barierą z adaptacją do rzeczywistości i środowiska szkolnego, związane z zaburzeniami osobowości

i zachowaniami autoagresywnymi.

Przy dużym zaangażowaniu nauczycieli oraz specjalistów, a także dzięki współpracy z rodzicami starano się rozwiązać każdy z wyżej wymienionych problemów, aby

pomóc uczniom w adaptacji do warunków społecznych w czasie epidemii koronawirusa.

W klasach młodszych uczniowie po powrocie do nauki stacjonarnej byli aktywni, podobnie jak przed nauczaniem zdalnym. W tym wieku dziecko potrzebuje towarzystwa rówieśników. W rozmowach z dziećmi dało się wyczuć, że bardzo brakowało im koleżanek i kolegów z klasy. Dzieci chętnie ze sobą rozmawiały, witały się, szybko przyzwyczały się do nowej sytuacji. Uczniowie wyrażali radość z powrotu do szkoły. Byli zmotywowani do pracy, choć częściej niż zwykle zdarzało im się zapominać o pracy domowej czy podręczniku. Wśród niewielkiej ilości uczniów można było zaobserwować rozluźnienie dyscypliny w zakresie obowiązków szkolnych.

W klasach starszych uczniowie słabo angażowali się w zajęcia lekcyjne. Widoczne było zniechęcenie i znużenie zadaniami szkolnymi. Zaobserwowano, że część uczniów nagminnie używała telefony komórkowe podczas zajęć, przeszkadzając tym samym w ich prowadzeniu. Nauczyciele zgodnie stwierdzają, że duża grupa uczniów aktywnie uczestniczyła w zajęciach.

Po powrocie do szkoły uczniowie klas I-III zachowywali się kulturalnie i spokojnie. Cieszyli się ze swojego towarzystwa. Nie wchodzili w konflikty. Lubili ze sobą współpracować. Relacje rówieśnicze wyglądały podobnie jak wcześniej. Niektóre przyjaźnie uległy wręcz zacieśnieniu. Dzieci opowiadały, że często wspólnie pracowały na Teams, np. odrabiając wspólnie lekcje.

Podobnie w klasach starszych, grupy rówieśnicze, które utworzyły się jeszcze przed zdalnym nauczaniem umocniły się. Po powrocie do szkoły, w większości uczniowie chętnie ze sobą rozmawiali, nie było sprzeczek ani nieporozumień. Utrzymują ze sobą stały kontakt także poprzez portale społecznościowe i gry komputerowe.

Jak wynika z obserwacji wychowawców, są jednak uczniowie, którzy całkowicie odstają od klasy i nie potrafią nawiązać wspólnych kontaktów, relacji z grupą. Podczas przerw spacerują sami, nie odzywają się do innych. Niektórzy nauczyciele stwierdzają, że „klasa stała się zespołem podzielonym na grupki rówieśnicze.”

Wychowawcy zaobserwowali także, iż po dłuższej nauce w szkole zaczęły wracać konflikty uczniów głównie z czasów nauki zdalnej, dotyczyły one wzajemnego obrażania się w mediach społecznościowych. Niektórzy zaczęli podważać zasady szkolne i normy społeczne.

Kolejna diagnoza została przeprowadzona we wrześniu 2021 roku, podczas której dokonano rozpoznania czynników ryzyka oraz czynników chroniących wśród uczniów naszej szkoły.

Jak wynika z przeprowadzonego badania ankietowego uczniowie w większości znają zasady zachowania się oraz przestrzegają zasad bezpieczeństwa obowiązujących w szkole. Zdaniem respondentów w szkole jednak są uczniowie, którzy nie przestrzegają przyjętych w szkole norm zachowań.

Znaczna większość naszych uczniów czuje się w szkole bezpiecznie, ich zdaniem w naszym środowisku szkolnym nie ma zagrożeń, które zmniejszałyby ich poczucie bezpieczeństwa.

Pozytywnym aspektem są odpowiedzi uczniów, które wskazują, że nie miały kontaktu z środkami psychoaktywnymi typu: papierosy, alkohol, narkotyki, dopalacze w szkole i poza nią. Niektóre odpowiedzi wskazywały natomiast, że uczniowie sami obserwują u siebie nadmierne korzystanie z Internetu.

Zdaniem respondentów działania szkoły, które sprzyjają respektowaniu przez uczniów norm społecznych to głównie: lekcje wychowawcze, indywidualne rozmowy z wychowawcą lub pedagogiem szkolnym, systematyczne dyżury nauczycieli na przerwach, współpraca szkoły z rodzicami oraz spotkania z pracownikami instytucji, np: policją.

Jako mocne strony naszej placówki uczniowie wymieniają: miłych nauczycieli, ich sposób nauczania oraz podejście do ucznia, nowe boisko, przyjemne i czyste sale oraz korytarze, wyposażenie sal w tablice multimedialne, plac zabaw, systematyczne dyżury nauczycieli. Zdaniem uczniów dużym walorem jest także usytuowanie naszej szkoły w przyjaznej okolicy.

Ankietowani uczniowie wskazali, iż w szkole powinno się szczególną uwagę zwrócić na: nieodpowiednie zachowanie uczniów przejawiające się agresją słowną, niewłaściwe zwracanie się do nauczycieli, nadmierne używanie telefonów, noszenie

ubrań niezgodnych z Regulaminem Uczniowskim, niszczenie mienia szkoły przez niektórych uczniów. Uczniowie nadmieniali również, że warto przywrócić się ich zdrowiu psychicznemu, związanemu ze stresem oraz zaburzeniami depresyjnymi.

We wrześniu badaniu ankietowemu poddani zostali także nauczyciele. Celem badania było uzyskanie informacji na temat zachowań ryzykownych podejmowanych przez naszych uczniów. Nauczyciele w większości dostrzegają zagrożenia w zachowaniu naszych uczniów, na które należy zwrócić szczególną uwagę, gdyż mogą wpływać na podejmowane przez nich zachowania ryzykowne. Najczęstsze przykłady podawane przez nauczycieli to: „kultura słowa, używanie wulgaryzmów, nadmierne spożywanie energetyków, niewłaściwe relacje rówieśnicze - dokuczanie, ośmieszanie (głównie na , komunikatorach internetowych), spędzanie czasu wolnego z kolegami do późnych godzin wieczornych bez kontroli i ingerencji rodziców, stany lękowe- wynikające ze śmierci bliskiej osoby”.

Większość respondentów nie dostrzega zagrożeń w szkole lub w jej najbliższym otoczeniu. Jednak niektórzy nauczyciele stwierdzają, że takim zagrożeniem jest nadmierne korzystanie z telefonów komórkowych, uzależnienie od Internetu, osłabienie relacji pomiędzy rówieśnikami oraz pogarszające się wyniki po nauce zdalnej.

NAJCZĘŚCIEJ WYSTĘPUJĄCE CZYNNIKI RYZYKA W NASZEJ SZKOLE	
INDYWIDUALNE	• chroniczne choroby, • niska samoocena, • impulsywność, • wysoki poziom lęku i niepokoju, • trudne usposobienie, • podatność na wpływy, • agresja słowna, obrażanie • niski poziom inteligencji, • brak lub słaba więź z rodzicami, • długotrwała aktywność zapośredniczona przez media

	elektroniczne związana z izolacją w czasie pandemii, • poczucie osamotnienia, problemy z funkcjonowaniem psychospołecznym, • problemy zdrowotne: nadwaga, otyłość, wady postawy, problemy ze wzrokiem, zaburzenia psychiczne, • obawa i lęk przed zachorowaniem na COVID-19, • uzależnienie od Internetu
RODZINNE / SPOŁECZNE	• posiadanie tylko jednego rodzica, • brak obecności ojca w domu rodzinnym, • niezgoda małżeńska między rodzicami, • niewystarczający nadzór lub nieodpowiednie kierowanie dzieckiem, • negatywne wzorce ról społecznych w otoczeniu, • małe zaangażowanie rodziców w aktywność dziecka, • brak ciepła, czułości i sympatii wśród domowników, • nadużywanie środków psychoaktywnych przez rodziców, • osłabienie, zanik relacji społecznych związanych z pandemią, • zwiększenie ryzyka depresji u dzieci i młodzieży,
ZWIĄZANE ZE SZKOŁĄ	• niepowodzenia szkolne, • brak umiejętności kierowania własnym zachowaniem, • odrzucenie przez rówieśników,

	• obniżenie poziomu nauczania w czasie zdalnej nauki, • brak motywacji uczniów do nauki, poczucie bezcelowości i sensu uczenia się, • osłabienie relacji rówieśniczych, • problemy z zachowaniem w szkole oraz na zajęciach online.
WYDARZENIA I SYTUACJE ŻYCIOWE	• choroba fizyczna, pogorszenie się zdrowia, • zmiana szkoły, • zachorowanie na COVID – 19, • śmierć bliskiej osoby i trauma związana z jej odejściem,
ŚRODOWISKOWE I KULTUROWE	• niekorzystne warunki socjoekonomiczne, • utrata pracy przez rodziców, pogorszenie się sytuacji materialnej rodziny w trakcie pandemii, • dostępność substancji psychoaktywnych.

NAJCZĘŚCIEJ WYSTĘPUJĄCE CZYNNIKI CHRONIĄCE W NASZEJ SZKOLE

INDYWIDUALNE	• równowaga psychiczna, pozytywne usposobienie, bezkonfliktowość, • odpowiednie odżywianie; • więź z rodziną; • poziom inteligencji powyżej przeciętnej; • osiągnięcia szkolne; • umiejętności społeczne (porozumiewanie się z innymi w sytuacjach konfliktowych, rozwiązywanie problemów, asertywność, poczucie własnej skuteczności). • optymizm; • pozytywne postrzeganie własnej osoby; • poczucie bezpieczeństwa, • wsparcie w sytuacjach kryzysowych przez rodzinę i specjalistów, • aktywność fizyczna i właściwe nawyki żywieniowe, • odporność psychiczna,
RODZINNE / SPOŁECZNE	• wspierający i opiekuńczy rodzice; • bezpieczna i stabilna rodzina; • harmonia w rodzinie; • wspierające relacje z innymi dorosłymi i dziećmi; • odpowiedzialność dorosłych za rodzinę; • silne normy etyczne i moralne postępowanie rodziny, • zaangażowanie rodziców w życie i naukę, także zdalną dziecka,

	• wirtualny kontakt z przyjaciółmi pomaga przetrwać trudny czas, obniżając poczucie samotności, • aktywność off-line (regularność, rutyna, normalność)
ZWIĄZANE ZE SZKOŁĄ	• przyjazny klimat w szkole; • poczucie przynależności; • wymaganie od uczniów odpowiedzialności i udzielania sobie wzajemnej pomocy; • sukcesy edukacyjne i rozpoznawanie własnych uzdolnień; • zdecydowana niezgoda szkoły na przemoc, • udzielane wsparcie uczniów ze strony nauczycieli i specjalistów
WYDARZENIA I SYTUACJE ŻYCIOWE	• bezpieczeństwo ekonomiczne; • dobry stan zdrowia fizycznego i psychicznego;
ŚRODOWISKOWE I KULTUROWE	• poczucie przynależności; • zaangażowanie w konstruktywną działalność (wolontariat), • więź ze społecznością lokalną; • przynależność do Kościoła lub innych grup w środowisku; • dostępność pomocy i wsparcie ze strony odpowiednich służb społecznych.

III. Charakterystyka sylwetki absolwenta:

SYLWETKA ABSOLWENTA

1. Obszary badania oczekiwań rodziców i nauczycieli

SFERA	PYTANIA
FIZYCZNA	• potrafi planować i aktywnie spędzać czas wolny; • dba o zdrowie własne i innych, przestrzega reżimu sanitarnego w czasie pandemii; • przestrzega zasad prawidłowego odżywiania się; • rozwija własne predyspozycje w zakresie dyscyplin sportu.
EMOCJONALNA	• rozpoznają i rozróżniają dobre i złe zachowania , • umieją komunikować się z rówieśnikami i dorosłymi ; • radzi sobie z negatywnymi emocjami; • szanują drugiego człowieka, ale jednocześnie wymagają szacunku w stosunku do własnej osoby.
INTELEKTUALNA	• sprawnie komunikuje się w języku polskim, • posiada zdolność komunikowania się w językach obcych • posługuje się technologią informatyczną; • potrafi odpowiedzialnie korzystać z Internetu i mediów społecznościowych, • rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania;
SPOŁECZNA	• interesuje się sprawami szkolnymi; • jest otwarty, komunikatywny, kreatywny; • potrafi być asertywny, • odznacza się wysoką kulturą osobistą, zachowuje się kulturalnie w szkole i poza nią; • szanuje pracę własną i innych; • przestrzega przepisów prawa i sprzeciwia się zjawiskom ich łamania; • przynależy do pozytywnych grup społecznych; • dba o bezpieczeństwo swoje i innych; • potrafi współdziałać w grupie; • zna i szanuje tradycje i symbole narodowe; • podejmuje działania w ramach wolontariatu.
DUCHOWA	

- przestrzega zasad i respektuje przyjęty system wartości moralnych,
- jest tolerancyjny dla innych wyznań i religii.

IV. Cele, w tym określenie celu ogólnego, uwzględniającego przyjęte wcześniej założenia teoretyczne i wyniki diagnoz, oraz cele szczegółowe

CEL OGÓLNY	CEL SZCZEGÓŁOWY
Wdrażanie postaw zdrowego stylu życia	Uczeń: - wie, jak zdrowo się odżywiać, - potrafi w sposób aktywny zagospodarować czas wolny, - zna negatywny wpływ środków psychoaktywnych na organizm człowieka, - potrafi radzić sobie z negatywnymi emocjami, - zna i przestrzega zasady reżimu sanitarnego w czasie pandemii.
Kształtowanie postaw społecznych	- zna swoje prawa i obowiązki - zna i przestrzega zasad kulturalnego zachowania się, - współpracuje w grupie, - potrafi być asertywny - wytycza kierunek dalszego kształcenia
Budowanie systemu wartości	- nazywa i wyraża własne emocje, uczucia, myśli, - rozróżnia dobre i złe zachowanie, - mówi prawdę, - zachowuje szacunek w stosunku do innych, - zna symbole narodowe, - szanuje tradycję i kulturę własnego narodu, - dba o honor i tradycje szkoły,

Kształtowanie dbałości o bezpieczeństwo własne i innych	- zna i przestrzega zasad bezpieczeństwa, - zna i wykorzystuje sposoby rozwiązywania problemów, - potrafi odpowiedzialnie, bezpiecznie korzystać z Internetu i mediów społecznych, - wie, czym jest cyberprzemoc i gdzie szukać pomocy w sytuacji zagrożenia
Doskonalenie sprawności intelektualnej	- potrafi komunikować się w języku polskim oraz poszerzać zasób słownictwa w języku ojczystym, - rozwija kompetencje czytelnicze, - potrafi w sposób komunikatywny posługiwać się językami obcymi, - zna i poszerza wiedzę związaną z technologią informatyczną; - rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania;

V. Obszary działań wychowawczo - profilaktycznych w szkole oraz wartości ku którym będziemy podążać wraz z wychowankiem:

1. Obszary działań :

- **Zdrowie** – edukacja zdrowotna;
- **Relacje** – kształtowanie postaw społecznych;
- **Kultura** - normy, wzory zachowań, wartości.
- **Bezpieczeństwo** – profilaktyka zachowań ryzykownych

VI. Harmonogram, czyli struktura i sposób wykonania zadania

(Załącznik do dokumentu)

VII. Strategia ewaluacji programu jako zaplanowane działanie.

Program Wychowawczo - Profilaktyczny Szkoły będzie systematycznie monitorowany, poddawany ewaluacji.

Podstawowymi metodami i technikami ewaluacji będą:

- badania kwestionariuszowe skierowane do uczniów, nauczycieli i rodziców ,
- analiza dokumentów,
- obserwacja,
- hospitacje prowadzone przez dyrektora szkoły.

Wnioski z ewaluacji będą sporządzone w postaci raportu i przedstawiane zostaną Radzie Pedagogicznej oraz rodzicom.

Po zakończeniu roku szkolnego Program Wychowawczo - Profilaktyczny może być modyfikowany w zależności od wniosków wynikających z ewaluacji.

Harmonogram, czyli struktura i sposób wykonania zadania

l.p	Obszar działań	cel ogólny	cel szczegółowy	Formy i Sposoby realizacji zadań	odpowiedzialni
1.	Zdrowie – edukacja zdrowotna	Wdrażanie postaw zdrowego stylu życia	Uczeń: wie, jak zdrowo się odżywiać	Pogadanki w klasach na temat zdrowego żywienia. Organizacja akcji, happeningów, apeli. Organizowanie warsztatów, prelekcji z udziałem dietetyka, trenera. Realizowanie programów Profilaktycznych, współpraca z PSSE w Kaliszu	Dyrektor, Pedagog, Wychowawcy, Nauczyciele, Pielęgniarka
			potrafi w sposób aktywny zagospodarować czas wolny	Wyjazdy na basen, wycieczki (z zastosowaniem reżimu sanitarnego), biwaki, zajęcia na świeżym	Dyrektor, Pedagog, Wychowawcy, Nauczyciele,

				powietrzu. Zajęcia z wykorzystaniem gimnastyki korekcyjnej. Pogadanki, spotkania z policjantem, strażą miejską, pielęgniarką, psychologiem, pedagogiem	
			zna negatywny wpływ środków psychoaktywnych na organizm człowieka,	Godziny wychowawcze, których tematyka dotyczy zdrowotnych i społecznych skutków uzależnień, Pogadanki, warsztaty ze specjalistami, Udział uczniów w pogadankach, warsztatach i innych formach poznawania środków uzależniających i konsekwencji ich spożywania Organizowanie w szkole akcji poświęconych obchodom, np.: dni bez uzależnień	Dyrektor, Pedagog, Wychowawcy, Nauczyciele, Pielęgniarka, Policja, Straż Miejska

				Bieżące informowanie uczniów o negatywnych skutkach zażywania tytoniu, alkoholu, środków psychoaktywnych, napojów energetyzujących. Realizacja programów profilaktycznych związanych z nadużywaniem środków psychoaktywnych	Pedagog szkolny, nauczyciele, specjaliści
			potrafi radzić sobie z negatywnymi emocjami	Pogadanki z wychowawcami, warsztaty z pedagogiem, psychologiem, policją, strażą miejską. Organizowanie szkolnych apeli na tematy powiązane ze zdrowiem psychicznym, depresją, Realizacja programu promocji zdrowia psychicznego i profilaktyki uniwersalnej „Apteczka Pierwszej Pomocy Emocjonalnej”	Dyrektor, Pedagog, Wychowawcy, Nauczyciele, Pielęgniarka, Policja, Straż Miejska, Realizatorzy programu

			dba o zdrowie i bezpieczeństwo swoje i innych w czasie pandemii COVID - 19	Przestrzeganie reżimu sanitarnego zgodnie z regulaminem Propagowanie działań profilaktycznych – szczepienia przeciwko COVID - 19	Nauczyciele Uczniowie Pielęgniarka szkolna, Nauczyciele
Relacje – kształtowanie postaw społecznych	Kształtowanie postaw społecznych	zna swoje prawa i obowiązki	Udział w pracach Samorządu Szkolnego i klasowego. Udział uczniów w procesie planowania pracy klasy, szkoły.	Dyrektor, Wychowawcy, Nauczyciele,	
			Regulamin Ucznia, Statut Szkoły, regulaminy Ustalenie wewnętrznych zasad obowiązujących w klasie i szkole.		
			zna i przestrzega zasad kulturalnego zachowania się,	Zapoznanie z obowiązującymi na terenie placówki zasadami zachowania, regulaminami i procedurami	Wychowawcy, Nauczyciele,

				oraz konsekwencjami ich łamania, Lekcje wychowawcze na temat savoir – vivre, pogadanki,	nauczyciele, uczniowie
			współpracuje w grupie,	Ustalenie wewnętrznych zasad obowiązujących w klasie i szkole. Udział w uroczystościach i imprezach szkolnych, klasowych, imprezach integracyjnych, wycieczkach, wyjazdach itp. Udział w Ogólnopolskim Konkursie „Kreatywna szkoła – twórczy uczeń”	nauczyciele, uczniowie
			potrafi być asertywny	Ćwiczenie prawidłowych postaw i zachowań uczniów w grupie rówieśniczej: uczeń umie uszanować zdanie innych oraz potrafi bronić własnego zdania; uczeń umie powiedzieć <i>nie</i>	Pedagog, Wychowawcy, Nauczyciele, Pielęgniarka,

				na niewłaściwe propozycje, dokonuje trafnego wyboru	
				Realizacja programów profilaktycznych, współpraca z PSSE, opieka pedagoga, pielęgniarki, współpraca z PPP,	
			wytacza kierunek dalszego kształcenia	Godziny wychowawcze, pogadanki z przedstawicielami różnych zawodów, zajęcia prowadzone przez doradcę zawodowego	Nauczyciele Doradca zawodowy Psycholog pedagog
	Kultura - normy, wzory zachowań, wartości	Budowanie systemu wartości	nazywa i wyraża własne emocje, uczucia, myśli	Godziny wychowawcze, pogadanki, treningi, zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno – społeczne warsztaty ze specjalistami z Poradni PP	Nauczyciele Psycholog Pedagog
			rozdziela dobre i złe zachowanie, mówi prawdę	Lekcje z wychowawcą, pogadanki, apele Kształtowanie pozytywnych relacji między rówieśnikami.	Nauczyciele Wychowawcy Pedagog

			zachowuje szacunek w stosunku do innych	Działalność Wolontariuszy w środowisku szkolnym i pozaszkolnym, Pomoc koleżeńska w szkole, Prowadzenie zajęć o charakterze prospołecznym - kształtowanie postawy szacunku, empatii i tolerancji, Zorganizowanie Dnia Wartości i Życzliwości Prowadzenie zajęć ukazujących wzorce osobowe, właściwe zachowania i postawy w literaturze, historii, współczesności.	Nauczyciele Wychowawcy Pedagog Przedstawiciele instytucji współpracujących ze szkołą Nauczyciele Uczniowie
--	--	--	--	---	--

			zna symbole narodowe, szanuje tradycję i kulturę własnego narodu,	Godziny wychowawcze, zajęcia lekcyjne i pozalekcyjne, uroczystości szkolne i klasowe, wycieczki i wyjścia. Organizacja i aktywny udział w uroczystościach o charakterze rocznicowym i patriotycznym, opieka nad miejscami pamięci narodowej, pamięć o poległych w czasie II wojny światowej. Uroczyste obchody świąt narodowych i szkolnych.	Nauczyciele Wychowawcy Szkolna Drużyna Harcerska
			dba o honor i tradycje szkoły	Uroczyste obchody Dnia Patrona, Konkurs Pieśni Patriotycznych zajęcia z wychowawcą, polonistą, historykiem, spotkania z kombatanami działalność drużyny harcerskiej, organizowanie	Nauczyciele Wychowawcy Szkolna Drużyna Harcerska

				wycieczek: historycznych, krajoznawczych, muzealnych, udział w turniejach, konkursach, warsztaty i lekcje kształtujące postawę	
		Doskonalenie sprawności intelektualnej	Potrafi komunikować się w języku polskim oraz poszerzać zasób słownictwa w języku ojczystym,	Organizowanie Dnia Języka Ojczystego, Akcji Narodowego Czytania pod patronatem prezydenta RP	Nauczyciele Wychowawcy
			Rozwija kompetencje czytelnicze,	Konkursy pięknego czytania w kl.1-3 i 4-7, konkursy recytatorskie, literackie, wizyta w bibliotekach publicznych, Prezentowanie najciekawszych pozycji czytelniczych dla dzieci.	Nauczyciele Wychowawcy
			Potrafi w sposób komunikatywny posługiwać się językami obcymi,	udział w kołach zainteresowań, przedstawienia w języku obcym, czytanie książek w języku obcym,	Nauczyciele j. obcych

				Organizowanie Dnia Europejczyka	
			Zna i poszerza wiedzę związaną z technologią informatyczną;	Udział w konkursach szkolnych i międzyszkolnych; Udział w kołach zainteresowań; Przygotowywanie prezentacji multimedialnych; Nagrywanie filmików, spotów itp. Organizowanie Dnia Bezpiecznego Internetu; Realizacja projektu „Ja w Internecie. Jak dbać o swoje bezpieczeństwo w sieci”	Nauczyciel informatyki, wychowawcy
			Rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania	Realizacja projektów przedmiotowych, szkolnych. Udział w lekcjach muzealnych, w konkursach, zawodach sportowych i innych formach prezentacji własnych umiejętności, wiedzy.	Nauczyciele, Wychowawcy

				Udział w zajęciach dodatkowych, kołach zainteresowań na terenie szkoły i poza nią	
	Bezpieczeństwo – profilaktyka zachowań ryzykownych	Kształtowanie dbałości o bezpieczeństwo własne i innych	zna i przestrzega zasad bezpieczeństwa,	Zapoznanie uczniów i rodziców z zasadami bezpieczeństwa obowiązującymi na terenie szkoły. Współpraca z powołanymi do tego instytucjami, organizacjami. Lekcje z wychowawcą, apele, pogadanki, zajęcia pozalekcyjne, zajęcia warsztatowe i profilaktyczne . Przypominanie zasad bezpiecznego spędzania przerw i zachowywania się w trakcie imprez szkolnych. Wychowanie komunikacyjne w szkole. Organizowanie spotkań i prelekcji dla uczniów z przedstawicielami Policji	Dyrektor, Wychowawcy, Nauczyciele, Pedagog szkolny, Pielęgniarka, Policja, Straż Miejska

				i Straży Miejskiej. Dostępność i popularyzacja materiałów edukacyjnych.	
			zna i wykorzystuje sposoby rozwiązywania problemów,	Godziny wychowawcze, pogadanki, prelekcje, warsztaty ze specjalistami z Poradni PP,	Wychowawcy, Nauczyciele, Psycholog Pedagog
			potrafi odpowiedzialnie, bezpiecznie korzystać z Internetu i mediów społecznych	Rozmowy z dziećmi. Pogadanki. Zajęcia warsztatowe Pogadanki dla rodziców na temat niebezpieczeństw grożących w Internecie oraz o odpowiedzialności za treści umieszczane w publikatorach. Informacja o stronach internetowych bezpiecznych dla dzieci. Warsztaty z udziałem specjalistów na temat bezpieczeństwa w Internecie	Wychowawcy, Nauczyciele, Pielęgniarka, Pedagog, Psycholog, Terapeuta, Policja, Straż Miejska Pedagog Specjaliści z Poradni PP

